

Położenie geograficzne Gminy Szypliszki

Gmina Szypliszki istnieje od 1973 roku i jest to gmina wiejska znajdująca się w północnej części Województwa Podlaskiego w Powiecie Suwalskim. Od północy graniczy z Litwą, od północnego – zachodu z Gminą Rutka - Tartak, od zachodu z Gminą Jeleniewo, od południa z Gminą Suwałki, od wschodu z Gminą Puńsk, a od południowego wschodu z Gminą Krasnopol.

W skład gminy wchodzi 51 sołectw. Siedzibą gminy jest miejscowość Szypliszki. Obszar gminy zajmuje powierzchnię 15 656 ha (w tym: 256 ha stanowią wody płynące tj. jeziora i rzeki, 2092 ha pokrywają lasy) i zamieszkiwany jest przez prawie 4 000 mieszkańców rozproszonych w 51 miejscowościach.

Gmina znajduje się na Pojezierzu Suwalskim - krainie, która posiada wyjątkowo urozmaiconą, bo ukształtowaną przez lodowiec, rzeźbę terenu. Na terenie gminy znajdują się jedne z najpiękniejszych jezior Suwalszczyzny, są nimi jeziora Szelment Wielki i Mały, Ingiel i Jodel. Największe jeziora: Szelment Mały i Ingiel oraz obszar 300 m od linii brzegowej objęte są strefą ciszy. Na terenie gminy znajduje się 8 jezior. Przez gminę przepływają dwie rzeki: Szelmentka - uchodząca do Szeszupy oraz Wiatrołuża uchodząca do jeziora Pierty. Prawie połowa obszaru gminy objęta jest strefą chronionego krajobrazu (tj. Suwalski Park Krajobrazowy i Wigierski Park Narodowy), a południowa części gminy (wsie Polule, Dębowo, Kaletnik) znajduje się na terenie Wigierskiego Parku Narodowego i w jego otulinie. Granica Wigierskiego Parku Narodowego na odcinku 3 km. jest też granicą gminy.

Czyste powietrze, atrakcyjne jeziora, bogate w jagody i grzyby lasy, polodowcowa rzeźba terenu, tradycje kulturowe oraz staropolska gościnność to bogactwo, które gmina oferuje turystom. Infrastrukturę turystyczną tworzą leśne pola namiotowe nad brzegami jezior w Becejłach i Rybalni, kwatery prywatne, ośrodek wypoczynkowy "Szelment" nad jeziorem Szelment Wielki, zajazd w Szypliszkach, plaże i kąpieliska na jeziorach, parkingi, pomosty oraz punkt widokowy na Jesionowej górze nad jeziorem Szelment Wielki.

Na terenie gminy status pomnika przyrody posiada 7 obiektów, w tym 6 głazów narzutowych i 1 drzewo (lipa drobnolistna)¹.

Niezwykłe piękno krajobrazu, urokliwe jeziora, rzeki i lasy, czyste powietrze, brak przemysłu oraz wielowiekowa tradycja ukształtowały charakter i styl życia mieszkańców gminy.

Główną gałęzią gospodarki jest rolnictwo oparte na indywidualnych gospodarstwach rolnych zajmujących się produkcją roślinną i zwierzęcą. Poza rolnictwem rozwija się handel i usługi dla ludności, turystów i podróżnych. Na terenie gminy Szypliszki znajduje się największe

¹ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szypliszki na lata 2004-2008, s 4-5

na wschodniej granicy przejście drogowe z Litwą, do którego prowadzi droga krajowa nr 8.

Bazę ekonomiczną gminy tworzy przede wszystkim rolnictwo (74% powierzchni gminy stanowią użytki rolne), które charakteryzuje się średnim poziomem intensywności produkcji przy dobrej i średniej, jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W strukturze użytkowania dominują użytki rolne, wśród których ponad 62,5% stanowią grunty orne, 21,8% to łąki, a 15,5% to pastwiska. Podstawową formą własności są gospodarstwa indywidualne, w których władaniu pozostaje ponad 84% gruntów, ale aż 99,8% użytków rolnych.²

Stan środowiska naturalnego na terenie gminy jest raczej dobry. Nie występują zanieczyszczenia powietrza, poza wywoływanymi natężeniami ruchu samochodowego na drodze krajowej nr 8. Odcinek drogi krajowej nr 8 prowadzi do przejścia granicznego w Budzisku. Drogi wojewódzkie są w średnim stanie. Natomiast powiatowe i gminne, z uwagi na rodzaj nawierzchni - wymagają systematycznych napraw. Warunki przyrodniczo - krajobrazowe dają możliwość rozwoju agroturystyki, turystyki weekendowej i rekreacji.

Historia Gminy Szypliszki

Przed tysiącem lat ziemie dzisiejszej Gminy Szypliszki jak i całej Suwalszczyzny, zamieszkiwali Jaćwingowie - lud należący do bałtyjskiej grupy językowej. Po całkowitym wyniszczeniu Jaćwingów przez Zakon Krzyżacki w 1283 roku, ziemie te były kilkakrotnie dzielone pomiędzy Krzyżaków i Wielkie Księstwo Litewskie i ostatecznie przeszły w ręce Litwinów. Tereny te przydzielono do ówczesnego województwa trockiego. Niezamieszkane, porośnięte lasami należącymi do puszczy Mereckiej, a pozostałe po Jaćwingach potężne grodzisko w Jeglińcu pograżyło się na wieki w mrokach historii. W XV i XVI wieku zaczęto przeprowadzać kolonizację puszczy pojaćwieskich. Zaczęły wtedy powstawać pierwsze ostępy, czyli osady. Prawdopodobnie jednymi z pierwszych były Szypliszki i Postawełek, o których pierwsza wzmianka pochodzi z 1642 roku. W późniejszym okresie powstały wsie: Becejły, Białobłota, Szelmentka i Kupowo. Po trzecim rozbiórce Polski tereny te znalazły się pod zaborem rosyjskim. Rząd carski przydzielił je do guberni suwalskiej i tak pozostało przez 123 lata. Na początku XIX wieku rząd carski wybudował ważną pod względem strategicznym szosę z Warszawy przez Kowno do Petersburga. W miejscu gdzie przecięła ona trakt Wiżajny - Sejny koło miejscowości Szypliszki wzniesiono duży budynek, w którym mieściła się stacja pocztowa wraz ze stajniami, dalej odwach (tymczasowe więzienie), gorzelnia, zajazd i kilka sklepów. W 1812 roku powstała w Szypliszkach pierwsza szkoła. Po powstaniu listopadowym język polski ze szkoły usunięto. Kilka kilometrów na północny -

² Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szypliszki na lata 2004-2008, s 11

wschód od Szypliszek leżą 3 wsie, których nazwy mają swoją historię. Powstały one na miejscu skonfiskowanych przez Rosjan majątków i osadzeniu tu byłych żołnierzy rosyjskich. Z wdzięczności dla carów, przy gorliwym poparciu ówczesnych władz administracyjnych, osadnicy nazwali swoje wsie: Romaniuki Stare i Nowe, Mikołajówka i Aleksandrówka. Pod zaborem rosyjskim ludność żyła w skrajnej biedzie, panował głód. Sytuacja ta sprawiła, że miejscowa ludność wzięła masowy udział w powstaniu Styczniowym. Tutejsze lasy były dobrym schronieniem dla powstańców i odbyło się tu kilka potyczek. W lesie Krzywólka - Becejły pozostała mogiła powstańcza, w której spoczywa Rykaczewski - dowódca oddziału powstańczego walczącego na Litwie (były dzierżawca majątku Przejmą). Po roku 1863 skonfiskowano również majątek Zaboryszki.

Po I wojnie światowej 8 grudnia 1919 roku koalicja wytyczyła granicę przez byłą Gubernię Suwalską. Przebiegała ona za Szypliszkami i Puńskiem. W czasie wojny polsko - bolszewickiej trwały zacięte walki między Litwinami i Polakami o północną Suwalszczyznę. W wyniku klęski sowieckiej wyparto z Polski Litwinów i w dniu 7 października 1920 roku podpisano Ugodę Suwalską, na mocy, której Suwalszczyzna i Litwa Kowieńska zostały rozłączone administracyjnie po dzień dzisiejszy. Część ludności polskiej pozostała na zawsze na Litwie, a Litwini w Polsce.³

Dziedzictwo kulturowe

Gmina Szypliszki znajdowała się w obrębie jednego obszaru historycznego do 1914 roku (pomimo zmian politycznych powstałych w następstwie rozbiorów Rzeczypospolitej ciągłość ta była utrzymana). Stosunkowo późne osadnictwo połączone z peryferyjnym położeniem oraz następstwa kolejnych niszczących wojen miały zasadniczy wpływ na skromnie zachowane zabytki architektury i budownictwa.

Niewątpliwie najcenniejszym zabytkiem architektury jest zespół kościoła parafii rzymskokatolickiej w Becejłach (Kościół p.w. Matki Bożej Częstochowskiej w Becejłach). Pomimo, że zespół ten powstał w latach 1928 - 1937 jest znakomitym przykładem realizacji tak zwanego stylu narodowego (styl narodowy powstał, jako koncepcja odradzania

³ Strona internetowa – Społeczność Podróżników - <http://www.odyssei.com/pl/travel-article/6008.html>

się Polski po 1918 roku; dla obiektów murowanych proponowano styl neobarokowy, jako reminiscencję baroku I Rzeczypospolitej – czasów świetności).

Kościół parafialny w Kaletniku (Kościół pw. Zesłania Ducha Świętego w Kaletniku) powstał również zgodnie ze wspomnianymi koncepcjami w latach 30-tych XX wieku. We wnętrzu kościoła przechowywane są zabytki ruchome przeniesione z suwalskiego kościoła p.w. ŚŚ Piotra i Pawła. Zabytkowe ołtarze pierwotnie stanowiły wystrój cerkwi garnizonowej przekształconej

w kościół katolicki. Z licznej do lat 50-tych XX w. grupy architektury dworskiej i zabudowy folwarcznej zachował się dwór w Zaboryszkach (Słobódce).

Osobną grupę stanowią zabytki budownictwa wiejskiego (budynki mieszkalne i gospodarcze). Do lat 80-tych XX w. grupa ta była na omawianym terenie licznie reprezentowana.

Procesy przekształcenia wsi suwalskiej zintensyfikowały się w drugiej pół. lat 70-tych XX w. Stara zabudowa drewniana została zastąpiona przez utylitarną w formie zabudowę współczesną. Najwartościowszym obiektem w tej grupie jest zabytkowa zagroda w Adamowiznie. W skład zespołu wchodzi: chałupa drewniana z początku XIX w. (rozbudowana przed 1914 r.), drewniany budynek inwentarski z pół. XIX w., świreń drewniany (spichlerz) z początku XIX w., drewniana stodoła około 1922 roku. Wspomniany zespół należy do jednych z najcenniejszych na terenie Suwalszczyzny.

Spośród zabytków techniki zachowała się jedynie linia kolejowa wraz z urządzeniami i drewnianymi budynkami kolejowymi z końca XIX wieku (budynek stacyjny w Kaletniku i dróżnicówka w Adamowiznie).

Najcenniejszym obiektem archeologicznym jest posiadający własną formę krajobrazową zespół w Jeglińcu, w skład którego wchodzi wczesnośredniowieczne grodzisko, osada

z okresu wędrówek ludów, osada wczesnośredniowieczna oraz osada z późnego okresu cesarstwa rzymskiego.

Pozostałymi obiektami dziedzictwa kulturowego są cmentarze (np. Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Szypliszkach) oraz pojedyncze budynki rozsiane po obszarze gminy.⁴

Na terenie gminy znajduje się ponad 150 obiektów małej architektury sakralnej, czyli kapliczek przydrożnych i krzyży.

W Gminie Szypliszki znajduje się Świetlica Gminna w Szypliszkach. Świetlica jest wykorzystywana między innymi do działalności warsztatowej i organizowania wydarzeń przez jej pracowników. Kolejną instytucją kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Słobódce, która na terenie gminy ma dwie filie: w Kaletniku i Żubrynie. Ciekawym obiektem jest także „Mini zoo w Mikołajówce”.⁵

Jednym z najcenniejszych, niematerialnych zasobów kulturowych Gminy

Szypliszki jest Zespół Pogranicze, który powstał w 1981 roku i działa do dnia dzisiejszego. Mimo upływu lat Zespół Pogranicze nadal kultywuje pieśni z pogranicza polsko - litewskiego. Zespół przez wszystkie lata swojej działalności starannie odtwarzał i włączał do repertuaru tradycyjne pieśni, tańce i obrzędy z terenu gminy

Szypliszki. Reprezentował swój region na wielu festiwalach, przeglądach i spotkaniach różnych zespołów w Polsce i za granicą – zdobywając na nich wiele prestiżowych nagród.⁶

Cykliczne wydarzenia kulturalne

Jak wskazują mieszkańcy w Gminie Szypliszki jest kilka cyklicznych wydarzeń o charakterze społecznym, kulturalnym i sportowym.

Wśród głównych wydarzeń są:

- Międzynarodowy Festiwal Zespołów Ludowych „Spotkania na pograniczu” w Becejłach odbywający się w pierwszej połowie lipca każdego roku,

⁴ Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szypliszki na lata 2004-2008, s 10-11

⁵ BIP - http://bip.ug.szypliszki.wrotapodlasia.pl/jed_org_i_p/g_b_p/czas_pracy.htm

⁶ Oficjalna strona Zespołu Pogranicze z Szypliszek - <http://www.pogranicze.szypliszki.eu/sum.htm>

- Gminny Festyn Sportowo – Rekreacyjny odbywający się w drugiej połowie lipca każdego roku,
- Dożynki Parafialno – Gminne w Becejłach pn.: „Święto chleba” odbywające się w ostatnią niedzielę sierpnia każdego roku.⁷

Media

Istotnym źródłem informacji w Gminie Szypliszki jest strona internetowa Urzędu Gminy Szypliszki oraz strona internetowa Zespołu Pogranicze. Na terenie gminy odbierane są rozgłośnie regionalne: Radio 5 oraz Radio Białystok, a także inne ogólnopolskie rozgłośnie. Informacje na temat gminy można znaleźć także w gazetach o zasięgu regionalnym w tym w Gazecie Współczesnej i Nowinach Suwalskich.

Metodologia badań zasobów i potrzeb kulturalnych Gminy Szypliszki

Badania w Gminie Szypliszki zostały przeprowadzone z wykorzystaniem kilku narzędzi, jak: analiza dokumentów oficjalnych (plany rozwoju miejscowości, strategie rozwoju gminy, powiatu itp.) oraz nieoficjalnych (różnego rodzaju publikacje wydane przez Zespół Pogranicze itp.) obserwacja, wywiady i spotkania z mieszkańcami, ankieta, spotkania z mieszkańcami, podczas których dokonano diagnozy za pomocą rysownia mentalnych map zasobów i potrzeb społeczności oraz przeprowadzono wywiad focusowy z uczestnikami działań organizowanych przez Świetlicę Gminną w Szypliszkach..

Wywiady indywidualne – szczegóły

Analiza zasobów powstała w oparciu o dane uzyskane na podstawie 7 wywiadów indywidualnych, 3 wywiadów grupowych oraz 40 ankiet.

Wywiad indywidualny był zrealizowany na grupie 7 osób związanych z Gminą Szypliszki. Były to osoby reprezentujące różne środowiska z terenu Gminy Szypliszki.

4 - osoby aktywnie angażuje się w działalność społeczną, kulturalną w swoim środowisku,

3 - osoby nie angażuje się w działalność społeczną, kulturalną w swoim środowisku,

Pod kątem płci:

4 kobiety;

⁷ Północno – Wschodnia Suwalszczyzna, wydawca: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Szelment”, s.13 i 15.

3 mężczyzn.

Respondenci reprezentowali następujące grupy wiekowe: najmłodsze osoby miały 13 lat, a najstarsza osoba miała 68 lat.

Wśród badanych były osoby reprezentujące zawody związane z kulturą, ale także badanie objęło osoby nieangażujące się, na co dzień w działalność kulturalno - społeczną, ale korzystające z niej, jako odbiorcy:

- pracownik instytucji kulturalnych - 1 os.;
- osoby pracujące w urzędach - 2 os. ;
- twórcy rękodzieła - 2 os.;
- przedsiębiorca - 1 os.;
- uczniowie szkoły gimnazjalnej - 1 os.;

Wszystkie osoby brały udział w wywiadzie swobodnym ukierunkowanym.

Wywiady grupowe – szczegóły

Mając na uwadze cel projektu i uzyskanie opinii od możliwie jak największej liczby osób wywiady grupowe zostały podzielone na etapy. Wywiad pierwszy został przeprowadzony w grupie aktywnych seniorów i senierek z Gminy Szypliszki (12 osób). Były to również osoby, które reprezentowały różne grupy społeczne, jak: osoby związane z kulturą, sportem i życiem społecznym. Wywiad został przeprowadzony metodą zogniskowanego wywiadu grupowego. Przeprowadzenie wywiadu w tej grupie było szczególnie istotne dla przeprowadzenia diagnozy. Ważne było zaczerpnięcie opinii o tym, co się dzieje we wszystkich rejonach gminy i spojrzenie na sytuację w kulturze z perspektywy senierek i seniorów z Gminy Szypliszki.

Drugi wywiad grupowy został przeprowadzony w grupie aktywnych liderów i liderki z Gminy Szypliszki (9 osób). Bardzo istotne było zaczerpnięcie opinii o tym, co się dzieje we wszystkich

rejonach gminy i spojrzenie na sytuację w kulturze z perspektywy liderów i liderki gminy będących organami wykonawczymi, jak i tych tworzących na bieżąco życie społeczne gminy. Trzeci wywiad grupowy został przeprowadzony w grupie międzypokoleniowej, tj.: dzieci i młodzież, osoby dorosłe oraz seniorzy.

Wywiad został podzielony na dwa etapy: pierwszy etap polegał na przeprowadzeniu wywiadu

grupowego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego. Druga część polegała na opracowaniu (z podziałem na grupy wiekowe: dzieci i młodzież, dorośli oraz seniorzy) mentalnej mapy zasobów i potrzeb Gminy Szypliszki. Mapy były opracowywane w trzech ww. grupach. Każda z grup rysowała Gminę Szypliszki z lotu ptaka, a następnie na narysowanej mapie tworzyła tzw. nakładki tematyczne, czyli: zasoby kulturowe (materialne i niematerialne), przyrodnicze, ważne budynki oraz miejsca, zabytki, ciekawi ludzie, rękodzielnicy oraz rzemieślnicy.

Spotkania grupowe odbyły się w sali Świetlicy Gminnej w Szypliszkach. Oprócz przeprowadzenia wywiadu spotkania miały charakter informacyjno - konsultacyjny. Przed każdym spotkaniem osoby

uczestniczące poznały założenia projektu realizowanego przez Świetlicę Gminną w Szypliszkach w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2016. Wywiady miały za zadanie uzyskać informacje na temat sytuacji kultury, zasobów, barier i wyzwań stojących przed działalnością kulturalną w gminie.

W wywiadach indywidualnych zaproszono respondentów do wypowiedzi na temat oceny i opinii dotyczącej aktualnej sytuacji kultury w Szypliszkach oraz na temat inicjatyw kulturotwórczych, które mogłyby być realizowane w gminie. Respondenci zostali poproszeni o przedstawienie swojej perspektywy związanej z kulturą i miejscem, w którym mieszkają i działają.

Wśród mieszkańców Gminy Szypliszki została przeprowadzona ankieta na temat zasobów i potrzeb kulturalnych mieszkańców Gminy Szypliszki. Z pośród rozdysponowanych na terenie gminy ankiet 40 wróciło do Świetlicy Gminnej w Szypliszkach.

Poniżej wyniki ankiety.

Z ankiety możemy wywnioskować między innymi, w jaki sposób mieszkańcy gminy postrzegają Świetlicę Gminną w Szypliszkach.

Wśród skojarzeń pozytywnych możemy dostrzec, że Świetlica Gminna w Szypliszkach to:

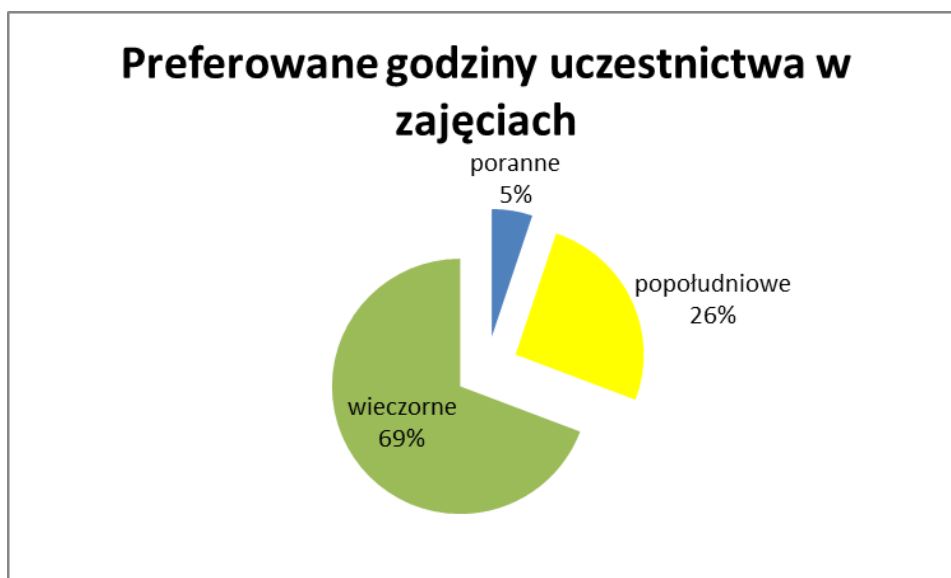
- bezpłatne miejsce do spotkań, do organizacji warsztatów, kursów,
- potencjalne miejsce animacji kultury,
- siedziba zespołu folklorystycznego Pogranicze,
- instytucja kultury wspierająca działalność twórców ludowych, folkloru, sportu, turystyki, tradycji regionu,

- miejsce gdzie można zasięgnąć informacji na temat Gminy Szypliszki,
- sala, miejsce zebrań.

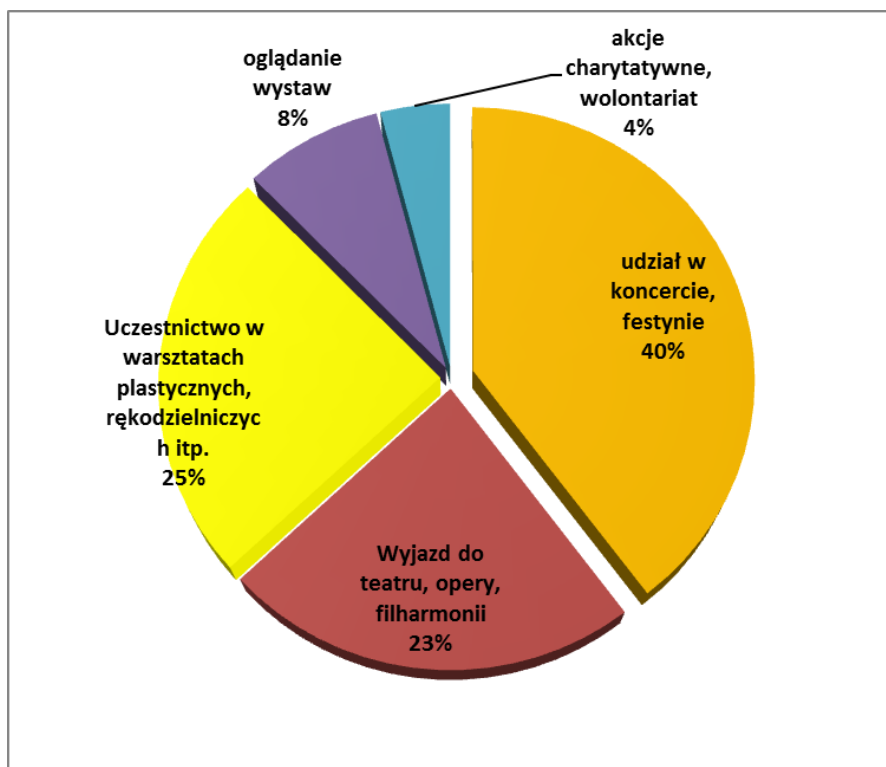
Wśród skrajnie negatywnych możemy odnaleźć następujące sformułowania dotyczące świetlicy:

- powinna być miejscem spotkań, miejscem spędzania wolnego czasu, a jest to sala narad i szkoleń,
- mało prężna komórka organizacyjna,
- miejsce bardzo słabo wykorzystane dla tutejszego społeczeństwa,
- miejsce zebrań.

Na pytanie dotyczące preferowanych godzin uczestnictwa w zajęciach kulturalnych, które mogłyby być organizowane przez Świetlicę Gminną w Szypliszkach, aż 95% mieszkańców wskazało, iż preferują godziny wieczorne i popołudniowe.

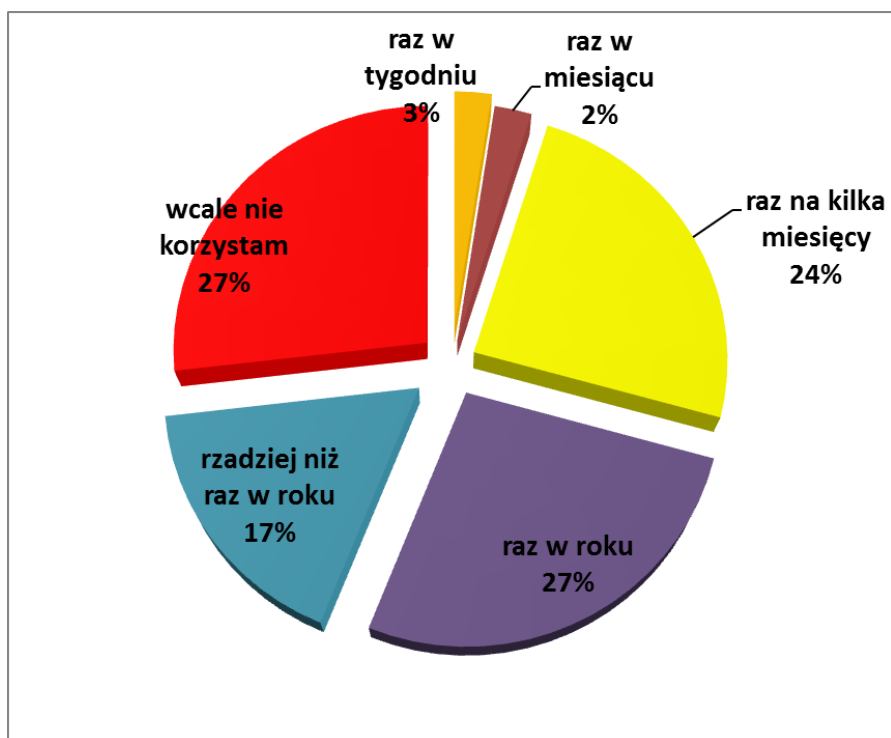
Wśród form uczestnictwa mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych, 40 % preferuje udział w koncertach i festynach, 25 % mieszkańców chętnie uczestniczyłoby w warsztatach plastycznych i rękodzielniczych, a 23 % wzięłoby udział w wyjeździe do teatru, opery i filharmonii. Wśród osób ankietowanych byłby też takie osoby, które chętnie zaangażowałyby się w akcje charytatywne i wolontariat 4 %.

Mieszkańcy w ankiecie stwierdzili, że na terenie Gminy Szypliszki powinno być więcej:

- zajęć skierowanych do młodzieży i seniorów,
- wydarzeń integracyjnych społeczność,
- spotkań i kursów dla kobiet,
- warsztatów plastycznych, rękodzielniczych, teatralnych, edukacyjnych,
- spotkań integrujących dla różnych grup wiekowych,
- wieczorków przy muzyce i wspólnym śpiewie,
- imprez, festynów i konkursów,
- kursów i warsztatów kwalifikacyjnych i podnoszących umiejętności i wiedzę.

W opinii ankietowanych oferta świetlicy nie jest ofertą atrakcyjną lub nie ma żadnej oferty, która byłaby skierowana do różnych grup wiekowych i osób o różnych zainteresowaniach kulturalnych. Mieszkańcy bardzo rzadko korzystają z tej oferty. Na pytanie jak często korzystają z oferty Świetlicy Gminnej w Szypliszkach w 27 % odpowiedzieli, że wcale nie korzystają lub korzystają raz w roku, 24 % ankietowanych powiedziało, że korzysta z oferty świetlicy raz na kilka miesięcy, a tylko, 2% że raz w miesiącu.

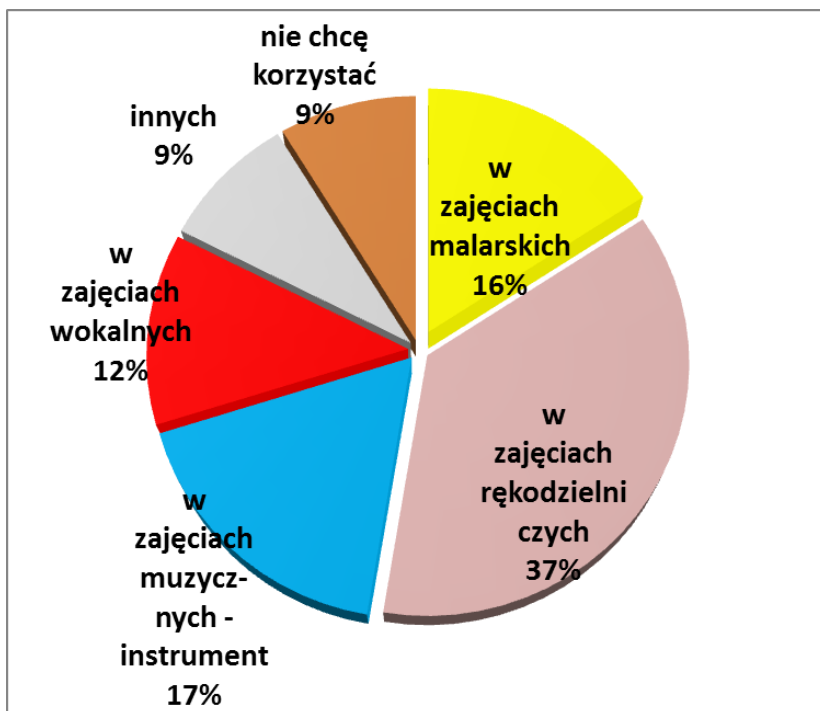

Mieszkańcy na pytanie, co zmieniałabym/zmieniłbym w ofercie Świetlicy Gminnej w Szypliszkach, odpowiadali, że chcieliby żeby:

- zwiększyć ofertę dla różnych grup wiekowych i grup zainteresowań,
- zwiększyć ofertę dla osób starszych,
- zmienić godziny otwarcia świetlicy,
- zwiększyć liczbę koncertów i festynów,
- wprowadzić możliwość uczestniczenia w różnych kursach i szkoleniach,
- organizowane wyjazdy na wycieczki były ogólnodostępne,
- było więcej reklamy o działaniach świetlicy, żeby działania były bliżej ludzi,
- zorganizowanie teatru, ćwiczeń ruchowych, tańca towarzyskiego,
- żeby w ogóle coś się działo.

Mieszkańcy zapytani o zajęcia z zakresu edukacji kulturalnej uznali, iż 37 % preferuje udział w zajęciach rękodzielniczych, 17 % wzięłoby udział w zajęciach muzycznych, tj. nauka gry na instrumentach, a 16 % preferuje udział w zajęciach malarskich, a tylko 9 % ankietowanych w ogóle nie chce brać udziału w żadnych zajęciach.

Z punktu widzenia planowania przyszłych działań świetlicy jest to niezwykle istotna informacja, która powinna być wzięta pod uwagę przez kierownictwo świetlicy i władze Gminy Szypliszki, podobnie zresztą jak i inne wyniki badań.

Mieszkańcy wyrazili również swoje zdanie na temat, czym powinna zajmować się Świetlica Gminna w Szypliszkach.

26 % mieszkańców chciałoby żeby Świetlica Gminna w Szypliszkach organizowała czas wolny seniorom, 20 % preferuje żeby były to wystawy, koncerty i spotkania, a 19 % chciałoby żeby świetlica organizowała koła zainteresowań i zajęcia dla dzieci, zaś 14 % uważa, że powinny być to regularne zajęcia dla dorosłych.

Mieszkańcy, na pytanie, jakie wydarzenia kulturalne powinny odbywać się w gminie, odpowiedzieli, że:

- bezpłatne prezentacje teatralne,
- wieczorki taneczne,
- spotkania z ciekawymi ludźmi,
- rodzinne śpiewanie kolęd,
- festiwal talentów, kiermasze twórczości własnej,
- święto ziemniaka połączone ze sprzedażą miejscowych wyrobów kulinarnych z ziemniaka,
- projekcje filmów o tematyce związanej z historią regionu,
- koncerty pieśni patriotycznych.

Z kolei na pytanie, w jakie działania kulturalne zaangażowałiby się osobiście, mieszkańcy odpowiedzieli:

- w działalność Koła Gospodyń Wiejskich,
- w działania związane z działalnością turystyczną,
- w organizację zajęć dla seniorów,
- w sprzątanie i ukwiecenie miejscowości gminnej,
- animacje działań kobiet, poradnictwo społeczne, wolontariat,
- w warsztaty układania kostki Rubika,
- warsztaty, w których mogłabym coś nowego i ciekawego nauczyć się,
- różnego rodzaju koncerty,
- akcje charytatywne.

Podsumowanie

Prowadzone badania na terenie Gminy Szypliszki pobudziły w mieszkańcach kreatywność,

co pozwoliło na opracowanie nowych pomysłów. Jeden z takich pomysłów nazwano „Gmina Szypliszki, jako centrum kultury”, który mógłby być realizowany przez:

- zajęcia i kursy: rękodzieło, taniec towarzyski i taniec nowoczesny, nauka gry na gitarze, tradycyjna kuchnia,

- imprezy, festyny, wydarzenia, inscenizacje okolicznościowe,
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej: ławki, kosze na śmieci, „zielone” słupy, ścieżki rowerowe (np. do Becejl),
- mini bazar umożliwiający sprzedaż produktów lokalnych.

Wnioski i rekomendacje:

- Gmina Szypliszki posiada bogate zasoby kulturowe - głównie kultura ludowa i folklor, które powinny być wykorzystywane do rozwoju społeczno-kulturalnego mieszkańców. Znalezienie formuły, która pozwoliłaby stworzyć programy edukacyjne i animacyjne w oparciu o kulturę ludową, mogłoby zaowocować większym zainteresowaniem ze strony różnych grup wiekowych. Wykorzystane powinny zostać nie tylko pieśni i muzyka kultywowane przez zespół „Pogranicze”, ale również dawne obrzędy, tradycyjne potrawy, twórczość plastyczna i rękodzielnictwo.
- Potencjał tkwiący w kulturze ludowej powinien być także wykorzystany do tworzenia produktów turystyki edukacyjnej i poznawczej na terenie Gminy Szypliszki oraz przyczynić się do promocji zasobów kulturowych gminy. Połączenie zasobów kulturowych z zasobami przyrodniczym i ich odpowiedzialne, zrównoważone wykorzystanie może spowodować wzrost ilości turystów odwiedzających gminę.
- Powinny zostać podjęte systematyczne działania na rzecz aktywizacji i integracji mieszkańców, wzmacniające istniejący potencjał. Wśród mieszkańców jest grupa osób, która chętnie podejmie działania w obszarze szeroko pojmowanej kultury. Władze gminy powinny taką działalność wspierać i wzmacniać poprzez istniejące instytucje, bądź pomagać tworzyć nowe miejsca działalności społeczno-kulturalnej na terenie gminy. Działalność kulturalna w obecnych czasach, to przede wszystkim działalność animacyjna, włączająca mieszkańców i dająca im możliwości rozwoju własnych pomysłów i pasji kulturalnych. Istotną rolę odgrywają w tym zakresie instytucje kultury (ośrodki kultury, świetlice, biblioteki), które powinny być inicjatorami i inspiratorami działań w obszarze rozwoju społeczno-kulturalnego.
- Działalność społeczno-kulturalna powinna być prowadzona we wszystkich większych miejscowościach w gminie. W rozmowach indywidualnych oraz podczas warsztatów diagnostycznych wielokrotnie pojawiały się wypowiedzi dotyczące rozszerzenia działalności kulturalnej na wszystkie większe miejscowości w gminie. Władze Gminy powinny dołożyć starań w celu stworzenia warunków lokalowych do takiej działalności oraz wsparcia

animacyjnego. W miejscowościach, w których już istnieją grupy nieformalne, powinno nastąpić wsparcie merytoryczne i finansowe takich grup oraz zachęcanie mieszkańców do tworzenia stowarzyszeń, które mogłyby stać się narzędziem rozwoju kultury w tych miejscowościach.

- Działalność Świetlicy Gminnej w Szypliszkach powinna odpowiadać na potrzeby mieszkańców. Podczas prowadzenia badań wielokrotnie pojawiły się uwagi dotyczące działalności Świetlicy. Zgodnie z sugestiami mieszkańców Świetlica powinna zmienić godziny pracy i rozwinąć zakres swojej działalności. Działalność Świetlicy powinna zaspokajać oczekiwania i potrzeby różnych grup wiekowych – od dzieci po seniorów. Respondenci podali przykłady konkretnych działań, które powinny być realizowane przez Świetlicę w zakresie różnorodnych zajęć i warsztatów, ale także organizowania spotkań, np. ludzi starszych. W strukturach Świetlicy powinna powstać na terenie gminy, sieć miejsc i animatorów, która wykorzystując istniejące zasoby, będzie działać na rzecz rozwoju społeczno-kulturalno-ekonomicznego Gminy Szypliszki.

Opracowała – Wioletta Anuszkiewicz